

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Николай Цветков,
Преподавател в катедра „Хореография”
ЮЗУ „Неофит Рилски” – Благоевград

Относно: защита на дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ към катедра *Хореография* при *Факултета по изкуствата* на ЮЗУ „Неофит Рилски“ Благоевград.
Професионално направление 8.3 Музикално и танцово изкуство, област на висшето образование 8. Изкуства по научна специалност *Хореография*
представен от

Евгения Генчева Михайлова,

докторант редовна форма на обучение в катедра „Хореография”, факултет по изкуствата в ЮЗУ „Неофит Рилски“
гр. Благоевграда
на тема:

„Представите на хореографа за красота, реализирани в емблематични балетни и танцови творби през XIX и XX в Европа“

Научен ръководител – **проф. д.изк. Анелия Янева**

Основание: член на научното жури за защита на дисертационен труд в съответствие със Заповед № 1026/16.04.2025 г. на ректора ЮЗУ „Неофит Рилски“ гр. Благоевград.

Докторантът **Евгения Генчева Михайлова** завършва Основно образование в Държавно хореографско училище (днес НУТИ), отдел – Класически танци (1989) и Средно специално образование-специалност Български народни танци в същото училище (1994 г.). Дипломира се по специалност Балетно изкуство, степен – магистър в НАТФИЗ “Кръстьо Сарафов” (2005), Има и следдипломна квалификация в СУ „Св. Климент Охридски“ по Мениджмънт в областта на културата (2014). Докторант към катедра „Хореография“ в Югозападен университет „Неофит Рилски“ гр. Благоевград (от 2018, отчислена с право на защита през декември 2021).

Танцува в Ансамбъла на строителните войски към ГУСВ-София (1993 - 2000); в трупата на Нешка Робева – „Нешинъл АРТ“ (2000 - 2001). Артист-

балетист и репетитор в танцовия спектакъл: "Hurrem Sultan" – " M D F " Република Турция (2003-2005)

Ръководител танцови школи в 86 ОДЗ ,149 ЦДГ,22 ЦДГ- София, както и хореограф в Читалище " Пробуда-1926 " – Горна баня, ДТС "Горнобанче" (2000 - 2003); преподавател и хореограф, по линия на МОН в Районен теоретически лицей "М. П. Губогло" гр. Чадър-Лунга, Република Молдова (2005 - 2007).

Започва работа като организатор „Културна дейност“ в ОКИ Дом на културата „Красно село – София (2007). От 2013 г. до момента, след спечелен конкурс, е директор на Общински културен институт Дом на културата „Искър” – София, осъществявайки общинската политика за съхраняване на постиженията и утвърждаване на високи стойности в областта на културата; за устойчиво развитие на ДК "Искър" като място за иновативни подходи в диалога творец – зрител и реализиране на идеи за изява на творци от всички жанрове на изкуството.

Под нейно ръководство ОКИ Дом на културата „Искър“ е **носител на наградата "Будител София 2016"** на Столична община и Център за изследвания и иновации в неформалното образование; отличен е със **„Златно перо“** на Cantus Firmus 2017 – за принос към българската култура; Плакет и Грамота на СО-Район „Искър“ по повод Ден на народните будители – за творчески постижения в областта на българската духовна култура, съхраняване на националните традиции и фолклор 2019; Грамота от Асоциация „Българска книга“, за участие в инициативата „Походът на книгите“ 2023.

Евгения Генчева Михайлова е носител на **наградата „Златна монета“** 2016 на Съвета на Европейската научна и културна общност, за принос към развитието на българската култура;

на **наградата "Народен будител 2016"** на Столична община и 166 СУ "Климент Охридски" за високи постижения и значим обществен и професионален принос с будителски дух;

на **наградата-значка „Златна книга“ 2023** на Съвета на Европейската Научна и културна общност, със Статут на Лидер с висок престиж и обществено признание в областта на културата.

Уводът е достатъчно информативен и насочва към проблематиката на изследването, неговата, актуалност и мотивировката на автора за провеждането му.

Формулираната цел на настоящето изследване е да анализира отделни митове от китайската митология и как те са пресъздадени в съвременната хореография. Изследването е насочено към осмисляне на нови съвременни постановки, които пресъздават митове и легенди от китайската митология.

Целта на настоящия труд е ясно, и убедително изведена в текста. **Целта** е *да съпостави промените в представата за красотата в хореографията, използвайки като база за изследване еталонни образци на хореографии в Европа през XIX – XX век.*

Реализирането на **основните задачи** дават възможност за всеобхватност и пълнота в изследователската работа.

Докторантът си е поставил **5 задачи** в изследването:

- Да анализира образци на хореографии от XIX век, с оглед какво хореографът представя на сцената като красиво, позитивно, достойно за подражание.
- Да анализира образци на хореографии от XX век, с оглед какво хореографът представя на сцената като красиво, позитивно, достойно за подражание.
- Да съпостави представите за красота през XIX и през XX в., като потърся сходства и отличителни белези
- Да потърси взаимодействия между представите за красота в други изкуства
- Да потърси исторически събития, които са повлияли върху промените в представите за красота през годините.

Основната авторова хипотеза е че: *Красотата, която остава в съзнанието на съзержаващия (публиката), не би могла да бъде ясно конституирана, но усетена чрез силата на интуицията и вкуса на възприемателя на творението.*

Основната изследователска теза е, *че представите на твореца за красота, които се променят през вековете, от своя страна променят и вкуса на публиката. Променят се представите за прекрасното – като естетическа категория и като хореографски образи, защото всеки творец желае да възприеме и отрази наново красотата, която изкуството изконно носи*

Обект на изследване в дисертацията са *еталонни хореографии в Европа през XIX – XX век, създадени от различни хореографи, които отразяват и оформят идеала за красота в танцовото изкуство.*

Предметът на настоящото изследване е да се проследи **промяната в представите за красота през вековете.**

Методите на научното изследване - структурен, сравнително-аналитичен, емпиричен и исторически метод както и подходите в работа та са подходящи и находчиво подбрани, удачни за реализиране на докторската дисертация и за осъществяване на поставените задачи.

Дисертацията на Евгения Михайлова е структурирана в увод, четири глави и заключение.

Глава I озаглавена *„Красотата като естетическа норма и цел в изкуството от античността до XX век“* е въвеждаща. Тук умело и задълбочено са проучени и анализирани представите за красота и техните модификации през вековете-от антична Елада, през Средновековието, Ренесанса, Барока и Класицизма, през XIX век до Авангардното изкуство от началото на XX век. В тази глава са разгледани и опозицията красиво – грозно. Обсъждат се основни понятия за красотата на човешкото тяло и дух, третиращи като естетическо явление и как те се променят през вековете, предвид исторически явления и факти.

Глава 2. Танцът като сакрално изживяване и като светско изкуство се насочва конкретно към танца като сакрално **изживяване** и като светско изкуство. Проследява се как се променя представата за движещото се тяло в изобразителното изкуство, в музикално сценичните жанрове – опера, оперета, мюзикъл.

От направения анализ на характеристиките на Сакралният танц, на Танцът в изобразителното изкуство, на Изображения на ангели, вдъхновяващи балетното изкуство, Образът на балерината в творчеството на Едгар Дега, Танцът в операта, Танцът в оперетата и мюзикъла, докторантката стига до заключението *„Творецът от съвременния свят остава под силно оформящото влияние на идеалите, завещани от Античността. Там са корените, там е основата, определяща и до днес развитието на изкуствата, защото Античността се явява началото на европейската цивилизация и дава облика и на нашата съвременна цивилизация.....*

Навсякъде в различните танцови жанрове балетният артист носи красотата на своя вътрешен, незрим дълбоко духовен и душевно богато свят.

Така той доказва значимостта и индивидуалността, която е израз на красотата.

В Трета глава са разгледани и анализирани отделни еталонни хореографски образци от времето на *Романтизма* и от втората половина на XX век - по-конкретно балетите „Жизел“, „Лебедово езеро“, „Спящата красавица“, „Лешникотрошачката“, където жената е възприемана като красива, неземна, нереална. Един от основните изводи от тази глава е че *Хореографските интерпретации на балетните творби, останали от годините на XIX век и запазени и до днес са безценни не само като образци, изградили облика на класическия балет. Основната им стойност се състои в това, че те пренасят през времето онези разбирания за красотата, онази чувственост, присъща на хората от Романтизма, която е намерила място за нейната изява на балетната сцена.*

Четвърта глава е фокусирана върху балети от втората половина на XX век, в които символът на красивото не е възвишената, недостижима жена, а мъжът, който е достатъчно земен, реален, действащ.

Накрая искам да подчертая, че данните от проведеното научно изследване и предложената методика са представени и онагледени по подходящ начин и подкрепени с прецизно проведената им обработка доказваща достоверността, валидността и надеждността на получените резултати. Анализите са изчерпателни, непротиворечиви и дават ясна картина за ефекта от приложението на научното изследване, който е изцяло в подкрепа на работната хипотеза на автора.

Всичко това дава основание на автора в заключение да формулира шест приноса:

1. За първи път се прави целенасочено изследване за промените в представите на хореографа за красота, реализирани в балетни произведения през XIX и XX век.

2. За първи път промените в представите за красота се анализират с оглед на исторически събития, които са повлияли върху тях.

3. За първи път се съпоставят представите за красота през XIX и през XX век в техните сходства и отличителни белези, с оглед на това какво хореографът представя на сцената като красиво, позитивно, достойно за подражание

4. Проследява се развитието на хореографските подходи в емблематични балетни творби като се търсят и взаимодействията им с другите изкуства

5. За първи път се анализират принципи и подходи в балетните постановки, повлияни от киното.

6. Завършеният дисертационен труд има амбицията да допринесе за преосмислянето на представата за красотата в хореографията като проследи красотата в движенията, в изгражданите образи, във внушенията на хореографа и доколко те се променят спрямо историческите събития, които повлияват върху критериите за красота. Подобни тенденции прозират и в началните десетилетия на XXI век.

Приносите са формулирани правилно и произтичат логично от решаването на задачите.

Авторефератът по смисъл и съдържание отговаря на написаното в дисертацията.

По темата на дисертацията Евгения Михайлова има публикувани 4 статии:

1. Евгения Генчева Михайлова. *Представите за красота в балетните версии на „Лебедово езеро“ през XIX и XX век в Европа.* – В: Сборник „Култура, медии, изкуство“ под редакцията на доц. Татяна Шопова, Благоевград: УИ, 2020, стр. 84-96

2. Evgenia Mihaylova. *An Aesthetic Standard and Purpose in The Creative Processes from Antiquity to The Modern World* – In: International Journal, 2020, Vol. 38, pp. 41-48.

3. Evgenia Mihaylova. *From Petipa's "The sleeping beauty"(19th century) to Mats Eck's "The sleeping beauty"(20th century) and to Matthew Bourn's "The sleeping beauty"(21st century). Change in models for beauty, drama, music, choreography.* – In: International Journal, 2020, Vol. 43.6, pp. 1327-1333.

4. Евгения Генчева Михайлова. „Представата за прекрасното – като

естетическа категория и като хореографски образи“ – В: Сборник с доклади Изкуство и контекст, под редакцията на Даниела Статулова, София:

Институт за изследване на изкуствата, БАН, 2021, стр. 339-348

Като цяло дисертационния труд отговаря на всички изисквания за подобен род научно изследване, а авторът му демонстрира познаване на предметните области свързани с неговото изследване. Искам специално да поздравя и научния ръководител проф. д. изк. Анелия Янева за усилията, които е положила за отличните резултати на докторантката Евгения Михайлова.

В заключение въз основа на качествата на дисертационния труд и на нейните безспорни приноси убедено предлагам на почитаемото жури да присъди на Евгения Михайлова образователната и научна степен „Доктор”. Професионално направление (шифър 8.3) „Музикално и танцово изкуство”, Научна област – 8. Изкуства , докторска програма „Хореография”

19.05.2025 г.

Подпис:
(проф. Николай Цветков)

REVIEW

By Prof. Nikolay Tsvetkov,

Teacher in the Department of Choreography,

Southwestern University "Neofit Rilski" - Blagoevgrad

Regarding: defense of a dissertation for the award of an educational and scientific degree "doctor" at the Department of Choreography at the Faculty of Arts of Southwestern University "Neofit Rilski" Blagoevgrad.

Professional field 8.3 Musical and dance art, field of higher education 8. Arts in the scientific specialty Choreography

presented by **Evgeniya Gencheva Mihaylova**, doctoral student full-time in the Department of Choreography, Faculty of Arts at Southwestern University "Neofit Rilski" city of Blagoevgrad on the topic:

"The choreographer's ideas about beauty, realized in emblematic ballet and dance works in the 19th and 20th centuries in Europe"

Scientific supervisor - Prof. D.Esq. Anelia Yaneva

Basis: member of the scientific jury for the defense of a dissertation in accordance with Order No. 1026/16.04.2025 of the rector of the South-West University "Neofit Rilski" in Blagoevgrad.

The doctoral student Evgeniya Gencheva Mihaylova graduated from the State Choreographic School (today NUTI), department - Classical Dances (1989) and Secondary Special Education - specialty Bulgarian Folk Dances at the same school (1994). She graduated in Ballet Art, degree - Master's degree at the National Academy of Performing Arts and Sciences "Krastyo Sarafov" (2005), She also has a postgraduate qualification at the Sofia University "St. Kliment Ohridski" in Management in the field of culture (2014). Doctoral student at the Department of Choreography at the South-West University "Neofit Rilski" in Blagoevgrad. Blagoevgrad (since 2018, dismissed with the right to defense in December 2021).

Danced in the Ensemble of the Construction Troops at the GUSV-Sofia (1993 - 2000); in the troupe of Neshka Robeva - "National ART" (2000 - 2001). Ballet artist and tutor in the dance performance: "Hurrem Sultan" - " M D F " Republic of Turkey (2003-2005)

Head of dance schools in 86 ODZ, 149 TKDG, 22 TKDG-Sofia, as well as choreographer in the Community Center "Probuda-1926" - Gorna Banya, DTS "Gornobanche" (2000 - 2003); teacher and choreographer, under the Ministry of Education and Science at the Regional Theoretical Lyceum "M. P. Guboglo" city. Chadir-Lunga, Republic of Moldova (2005 - 2007).

She started working as an organizer of "Cultural Activities" at the OKI House of Culture "Krasno Selo - Sofia (2007). From 2013 to the present, after winning a competition, she is the director of the Municipal Cultural Institute House of Culture "Iskar" - Sofia, implementing the municipal policy for preserving achievements and promoting high values in the field of culture; for sustainable development of the "Iskar" Cultural Center as a place for innovative approaches

in the dialogue between the artist and the viewer and realizing ideas for the expression of artists from all genres of art.

Under her leadership, the OKI House of Culture "Iskar" is the winner of the "Buditel Sofia 2016" award of the Sofia Municipality and the Center for Research and Innovation in Non-Formal Education; it was awarded the "Golden Feather" of Cantus Firmus 2017 - for contribution to Bulgarian culture; Plaque and Diploma of the Iskar Regional Administrative District on the occasion of the Day of the People's Awakeners - for creative achievements in the field of Bulgarian spiritual culture, preservation of national traditions and folklore 2019; Diploma from the Bulgarian Book Association, for participation in the "Book March" initiative 2023.

Evgeniya Gencheva Mihaylova is the winner of the "Golden Coin" award 2016 of the Council of the European Scientific and Cultural Community, for contribution to the development of Bulgarian culture;

of the "People's Awakener 2016" award of the Sofia Municipality and 166 Sofia University "Kliment Ohridski" for high achievements and significant public and professional contribution with an awakening spirit;

of the "Golden Book" award-badge 2023 of the Council of the European Scientific and Cultural Community, with the Status of a Leader with high prestige and public recognition in the field of culture.

The introduction is sufficiently informative and points to the research problem, its relevance and the author's motivation for conducting it.

The formulated goal of this study is to analyze individual myths from Chinese mythology and how they are recreated in modern choreography. The study is aimed at understanding new modern productions that recreate myths and legends from Chinese mythology.

The goal of this work is clearly and convincingly stated in the text. The goal is to compare the changes in the concept of beauty in choreography, using as a basis for research reference samples of choreographies in Europe in the 19th – 20th centuries.

The implementation of the main tasks allows for comprehensiveness and completeness in the research work.

The doctoral student has set himself 5 tasks in the study:

- To analyze examples of choreography from the 19th century, in terms of what the choreographer presents on stage as beautiful, positive, worthy of imitation.
- To analyze examples of choreography from the 20th century, in terms of what the choreographer presents on stage as beautiful, positive, worthy of imitation.
- To compare the ideas of beauty in the 19th and 20th centuries, looking for similarities and distinctive features
- To look for interactions between the ideas of beauty in other arts
- To look for historical events that have influenced changes in the ideas of beauty over the years.

The main author's hypothesis is that: The beauty that remains in the mind of the beholder (the audience) could not be clearly constituted, but felt through the power of intuition and taste of the perceiver of the creation.

The main research thesis is that the creator's ideas of beauty, which change over the centuries, in turn change the taste of the audience. The ideas about beauty are changing - as an aesthetic category and as choreographic images, because every artist wants to perceive and reflect anew the beauty that art inherently carries.

The object of research in the dissertation are reference choreographies in Europe in the 19th - 20th centuries, created by various choreographers who reflect and shape the ideal of beauty in dance art.

The subject of this study is to trace the change in the ideas about beauty over the centuries.

The methods of scientific research - structural, comparative-analytical, empirical and historical method, as well as the approaches in the work are appropriate and resourcefully selected, suitable for the realization of the doctoral dissertation and for the implementation of the tasks set.

Evgeniya Mihaylova's dissertation is structured in an introduction, four chapters and a conclusion.

Chapter I entitled "Beauty as an aesthetic norm and goal in art from antiquity to the 20th century" is introductory. Here, the notions of beauty and their modifications over the centuries have been skillfully and thoroughly studied and analyzed - from ancient Greece, through the Middle Ages, the Renaissance, Baroque and Classicism, in the 19th century to the Avant-garde art of the early 20th century. This chapter also examines the opposition beautiful - ugly. The basic concepts of the beauty of the human body and spirit, treated as an aesthetic phenomenon, are discussed and how they have changed over the centuries, given historical phenomena and facts.

Chapter 2. Dance as a sacred experience and as a secular art is specifically directed at dance as a sacred experience and as a secular art. It traces how the idea of the moving body is changing in the visual arts, in the musical and stage genres - opera, operetta, musical. From the analysis of the characteristics of the Sacred Dance, of Dance in Fine Arts, of Images of Angels Inspiring Ballet Art, of The Image of the Ballerina in the Work of Edgar Degas, of Dance in Opera, of Dance in Operetta and Musical, the doctoral student comes to the conclusion "The creator of the modern world remains under the strong shaping influence of the ideals bequeathed by Antiquity. There are the roots, there is the foundation that determines the development of the arts to this day, because Antiquity is the beginning of European civilization and gives the shape to our modern civilization as well..... Everywhere in the different dance genres, the ballet artist brings the beauty of his inner, invisible, deeply spiritual and soulfully rich world. Thus he proves the significance and individuality, which is an expression of beauty.

Chapter Three examines and analyzes individual standard choreographic examples from the Romantic era and the second half of the 20th century - specifically the ballets "Giselle", "Swan Lake", "Sleeping Beauty", "The Nutcracker", where the woman is perceived as beautiful, unearthly, unreal. One of the main conclusions from this chapter is that the choreographic interpretations of ballet works that have survived from the 19th century and have been preserved

to this day are invaluable not only as examples that have shaped the appearance of classical ballet. Their main value lies in the fact that they carry through time those understandings of beauty, that sensuality inherent in the people of Romanticism, which has found a place for its manifestation on the ballet stage.

Chapter Four focuses on ballets from the second half of the 20th century, in which the symbol of beauty is not the sublime, unattainable woman, but the man who is sufficiently earthly, real, and active.

Finally, I would like to emphasize that the data from the conducted scientific research and the proposed methodology are presented and illustrated in an appropriate manner and supported by their precisely conducted processing proving the credibility, validity and reliability of the obtained results. The analyses are comprehensive, consistent and provide a clear picture of the effect of the application of the scientific research, which is fully in support of the author's working hypothesis.

All this gives the author reason to formulate six contributions in conclusion:

- 1. For the first time, a purposeful study is being conducted on the changes in the choreographer's ideas about beauty, implemented in ballet works in the 19th and 20th centuries.*
- 2. For the first time, changes in the ideas about beauty are analyzed in view of historical events that influenced them.*
- 3. For the first time, the concepts of beauty in the 19th and 20th centuries are compared in their similarities and distinctive features, with a view to what the choreographer presents on stage as beautiful, positive, worthy of imitation*
- 4. The development of choreographic approaches in emblematic ballet works is traced, while also looking for their interactions with other arts*
- 5. For the first time, principles and approaches in ballet productions influenced by cinema are analyzed.*
- 6. The completed dissertation has the ambition to contribute to the rethinking of the concept of beauty in choreography by tracing beauty in movements, in the constructed images, in the suggestions of the choreographer and to what extent they change in relation to historical events that influence the criteria for beauty. Similar trends are also evident in the early decades of the 21st century.*

The contributions are formulated correctly and arise logically from the solution of the tasks.

The abstract corresponds in meaning and content to what is written in the dissertation.

On the topic of the dissertation, Evgenia Mihaylova has published 4 articles:

1. Evgenia Gencheva Mihaylova. Representations of beauty in the ballet versions of "Swan Lake" in the 19th and 20th centuries in Europe. – In: Collection "Culture, media, art" edited by Assoc. Prof. Tatyana Shopova, Blagoevgrad: UI, 2020, pp. 84-96
2. Evgenia Mihaylova. An Aesthetic Standard and Purpose in The Creative

Processes from Antiquity to The Modern World – In: International Journal, 2020, Vol. 38, pp. 41-48.

3. Evgenia Mihaylova. From Petipa's "The sleeping beauty"(19th century) to Mats Eck's "The sleeping beauty"(20th century) and to Matthew Bourn's "The sleeping beauty"(21st century). Change in models for beauty, drama, music, choreography. – In: International Journal, 2020, Vol. 43.6, pp. 1327-1333.

4. Evgeniya Gencheva Mihaylova. "The Concept of the Beautiful – as an Aesthetic Category and as Choreographic Images" – In: Collection of Papers Art and Context, edited by Daniela Statulova, Sofia: Institute for the Study of Arts, Bulgarian Academy of Sciences, 2021, pp. 339-348

As a whole, the dissertation meets all the requirements for this type of scientific research, and its author demonstrates knowledge of the subject areas related to his research. I would also like to specially congratulate the scientific supervisor Prof. D.Esc. Anelia Yaneva for the efforts she has made for the excellent results of the doctoral student Evgeniya Mihaylova.

In conclusion, based on the qualities of the dissertation work and her undeniable contributions, I confidently propose to the esteemed jury to award Evgeniya Mihaylova the educational and scientific degree of "Doctor". Professional field (code 8.3) "Musical and Dance Art", Scientific field - 8. Arts, doctoral program "Choreography".

19.05.2025

Signature:

(Prof. Nikolay Tsvetkov)